

IDÉ OG FORMÅL MED MATERIALET LÆR OM BRAND

Formålet med dette materiale er, at elever i 0. og 1. klassetrin får en forståelse for, hvad ild er, og hvordan ild kan være både nyttig og farlig. Gennem arbejdet med en række forskellige aktiviteter udvikler eleverne en hensigtsmæssig indstilling og adfærd i forhold til ild og brand.

Konkret bygger materialet på 7 kernebudskaber om børn og ild, der er vigtige at formidle til elever på dette alderstrin. Kernebudskaberne lyder:

- Børn skal redde sig selv først, hvis det brænder
- Børn skal tilkalde en voksen, hvis det brænder
- Børn skal stole på, at voksne vil hjælpe, og ikke skælde ud, i tilfælde af brand
- Børn skal have kendskab til at ringe 1-1-2
- Børn skal være forsigtige ved brand frem for at påtage sig helterollen
- Børn skal vide, at ild kun må tændes sammen med voksne
- Børn skal vide, at det er acceptabelt og normalt at være fascineret af ild, men at brug af ild kun må foregå sammen med voksne

I denne undervisningsvejledning er en række forslag til aktiviteter, der inddrager eleverne. En høj detaljeringsgrad gør, at man som lærer kan sammensætte et fuldt planlagt forløb af relevans for den enkelte klasse.

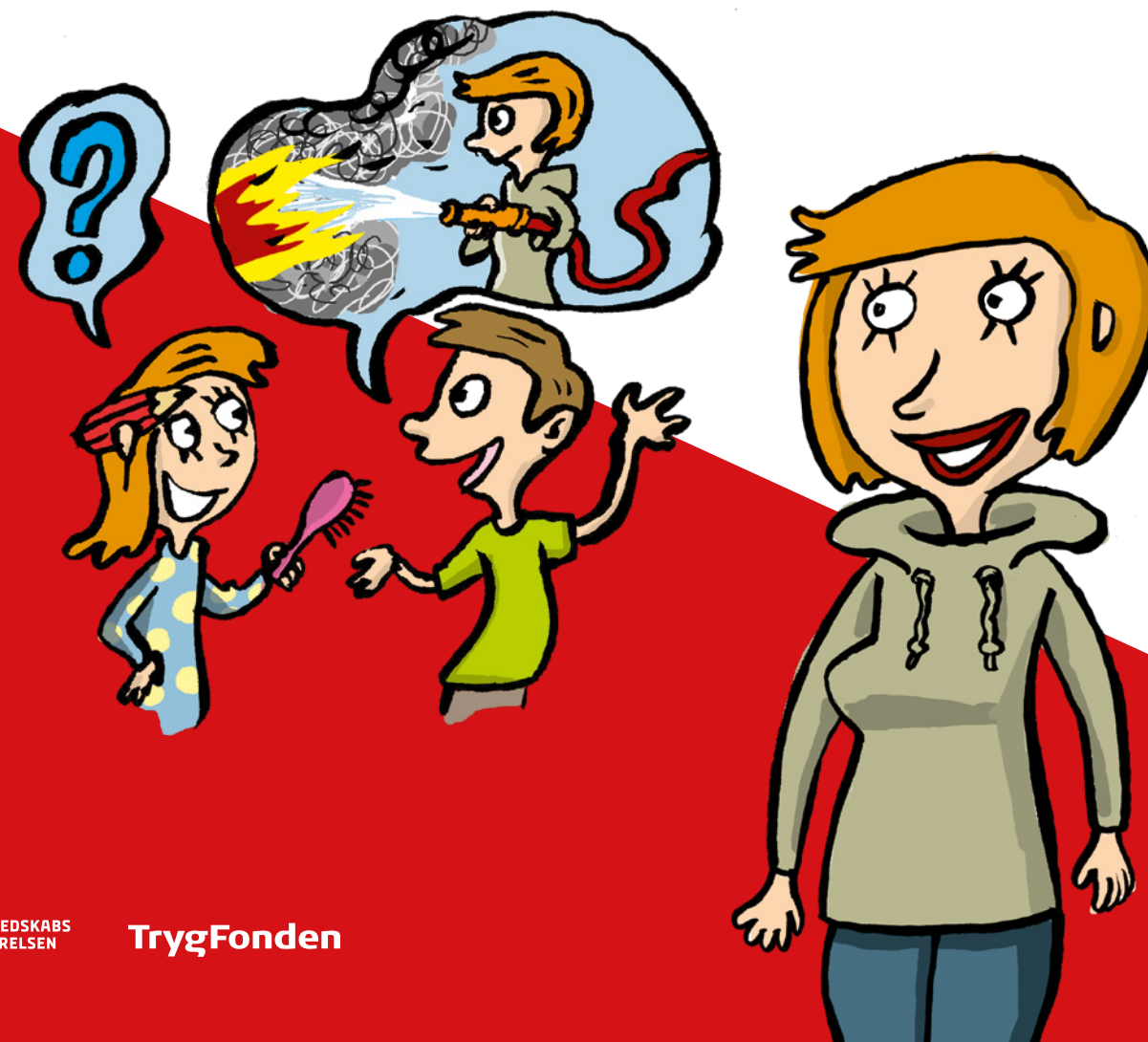
Hvis der skal bruges særlige materialer, vil det fremgå af aktiviteten og med en * i teksten.

Der findes desuden flere små videoer om **Ild – en farlig ven** på www.ildenfarligven.dk

LÆR OM BRAND

UNDERSVISINGSVEJLEDNING

AKTIVITET 4

UNDERSØGELSE: HVAD KAN BRÆNDE

Denne aktivitet forudsætter materiale.

Desuden skal eleverne opdage forskellen på, hvor hurtigt der går ild i kompakte og lufttige prøver af samme materiale. Mange af materialerne findes i **Lær om brand-forsøgsspanden**.

Det er læreren, som udfører undersøgelsen af, hvilke ting som kan brænde, og hvilke ting som antændes let. Husk at tjekke om der er røgalarmer i lokalet – hvis der er, må undersøgelsen udføres i et naturfagslokale (natur/teknologi-, biologi- eller fysik/kemilokalet) eller udendørs f.eks. under et halvtag.

Det er vigtigt, at eleverne kan se alt, hvad der sker i undersøgelsen!

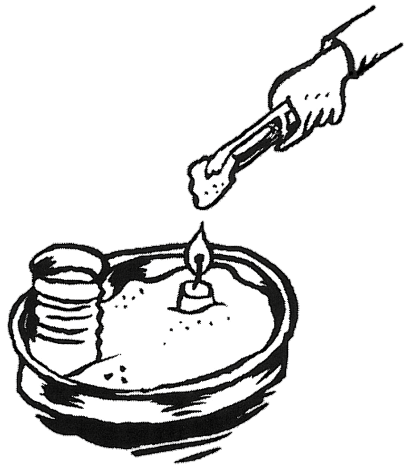
Inden undersøgelsen

Eleverne skal prøve at ordne de forskellige materialer i rækkefølge efter, hvor let de antændes. Eleverne skal gætte og fortælle hvorfor.

Selve undersøgelsen

Forsøget foregår på en bakke med fugtigt sand, og der står en spand med vand og en våd gulvklud på gulvet som en tydelig markering af, at læreren har kontrol over arbejdet med ilden.

1. Læreren antænder de forskellige materialer med et fyrfadslys. Materialerne holdes med en tang. Brug elevernes rækkefølge af materialerne.
2. Eleverne tæller i kor, indtil materialet er antændt.
3. Sluk det brændende materiale ved at dyppe det i vand.
4. I skemaet skrives det tal, som eleverne talte til.
5. Det er vigtigt, at læreren understreger, at forsøget ikke skal efterlignes af eleverne.
6. Hvad fandt vi ud af? Havde vi ret?

Materialeliste

- En tang
- Et fyrfadslys
- En bakke med fugtigt sand
- En spand med vand
- En våd gulvklud
- Et udvalg af materialer:
- En sten (ikke flintesten)
- Et stykke vat (3x3x3 cm)
- En tynd træpind (som en stor tændstik)
- En træklods (ca. 3x3x3 cm)
- Et stykke bomuldstøj
- Et stykke avispapir (3x10 cm)
- Et stykke sammenrullet avispapir (3x10 cm rulles sammen, så der laves en hård cylinder 3 cm lang)
- Et søm (jern)
- Andet (lille stykke plasticpose)

Antændingspladser	Materiale	Hvorfor tror vi det?	Hvordan var det så?
1. pladsen er den der tænder lettest			Hvad talte eleverne til?
1.	Papir		
2.			
3.			

AKTIVITET 4B

SAMTALE: OPSUMMERING

Ud fra bogen **Da legehuset brændte** og undersøgelsen herover tales der i klassen om:

- Keld og Hanne havde svært ved at få ilden til at brænde i starten. Hvorfor mon?
- Keld og Hannes komfur brænder, hvad er det mon lavet af?

Nu har eleverne oplevet, hvad der skal bruges for at få antændt ilden, men det er vigtigt, at de har lært, at det ikke skal gøres uden opsyn fra en voksen.

Snak med eleverne om, at ild kan bruges til meget, men er farlig. Der skal derfor altid være en voksen til stede. Snak med eleverne om, at forskellige materialer brænder forskelligt.

SELVE BRANDEN

FORMÅL

At lære eleverne hvordan de skal reagere i tilfælde af brand, herunder at kunne beskrive deres omgivelser og være fortrolige med at ringe til alarmcentralen. Side 4 til 14 i bogen "Da legehuset brændte" danner rammen for aktiviteterne.

AKTIVITET 5

BEVÆGELSESAKTIVITET: AT ORIENTERE SIG I ET RUM

Forslag 1

Eleverne beskriver, hvordan der ser ud på deres værelse: Hvad er der oppe/nede osv. Eventuelt kan eleverne beskrive, hvordan der ser ud i Keld og Hannes legehus.

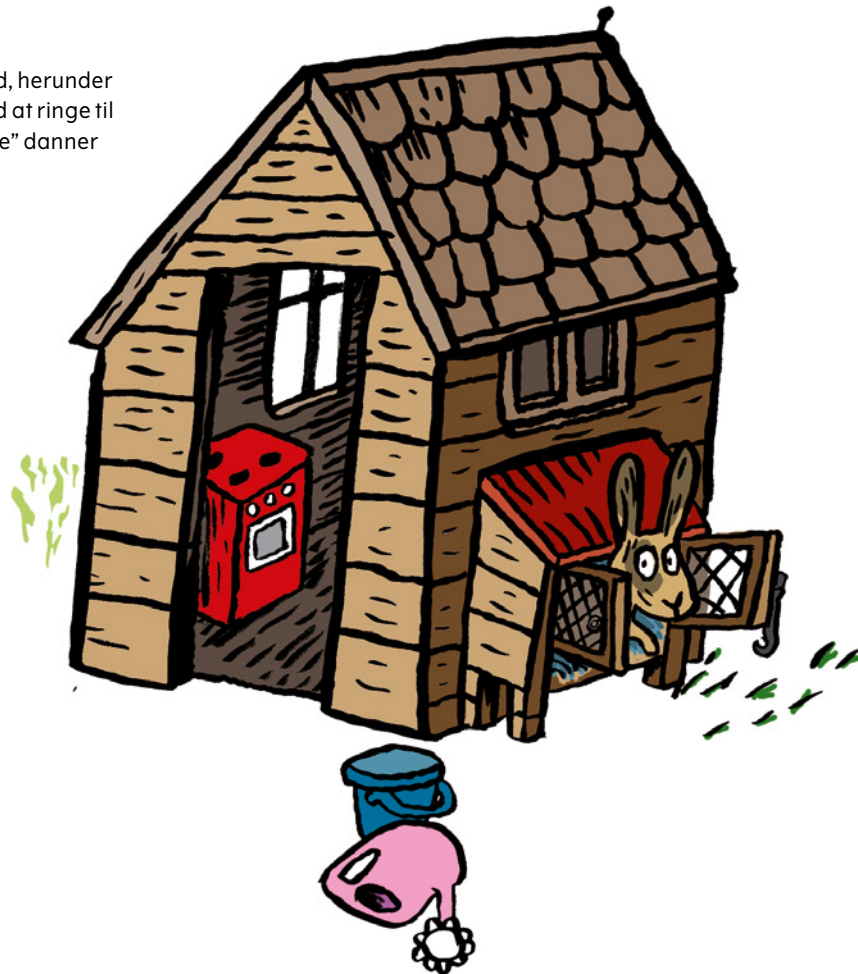
Forslag 2

Eleverne opdeles parvis. Den ene elev beskriver sit værelse/legehus, mens den anden elev tegner efter beskrivelsen.

Forslag 3

Udvalgte elever beskriver deres værelse/legehus, og læreren tegner på tavlen efter elevens beskrivelse.

Eleverne øver sig i at orientere sig i, og kommunikere om deres omgivelser: Højre/venstre, højt/lavt, større/mindre, afstand m.v.

AKTIVITET 6

UNDERSØGELSE: HVOR ER RØGALARMERNE OG HVORFOR

Denne aktivitet forudsætter materiale.

Røgen er farlig, fordi man kan få røgforgiftning. Røgalarmer er placeret i loftet, og man skal krybe langs gulvet ud af et røgfyldt rum, fordi røgen er varm og derfor stiger til vejrs.

Inden undersøgelsen

Lad eleverne finde ud af, hvor i lokalerne skolens røgalarmer er placerede – giv dem 5 min. til at finde så mange som muligt.

Selve undersøgelsen

Røgalarmer er placeret i loftet, men hvorfor er de det? Undersøg hvilken vej varm luft bevæger sig (op eller ned). Husk at lade eleverne gætte først.

1. En tændt brødrister stilles på bordet.
2. Eleverne puster forsigtigt sæbebobler ind over brødristeren. Når boblerne kommer ind i den varme opadstigende luftstrøm, følger de med luften op mod loftet.

AKTIVITET 7

BEVÆGELSESAKTIVITET: FORHINDRINGSBANE

Denne aktivitet forudsætter materiale.

I aktivitet 6 finder eleverne ud af, at røgalarmer er placeret i loftet og hvorfor. Fordi røgen stiger til vejrs, skal man krybe langs gulvet ud af et røgfyldt rum.

- Lav en forhindringsbane i klassen, på gangen eller i gymnastiksalen. I kan bruge stole, borde,

sjippetov eller andre materialer til at afmærke en bane.

- Lad først eleverne kravle banen igennem, mens de kan se.
- Eleverne får derefter en efter en et bind(*) for øjnene, og de skal nu kravle fra den ene ende til den anden ved at føle sig frem. De andre elever kan evt. hjælpe med at navigere.
- Tal om, hvordan det føltes.

AKTIVITET 7B

SAMTALE: OPSUMMERING

Hvad har vi fundet ud af? Nu har eleverne oplevet, at røg stiger op ad. Det er vigtigt, at eleverne forstår, at de, i tilfælde af brand, først og fremmest skal se

at komme væk. Derefter skal man finde en voksen eller selv ringe 1-1-2 og forklare, hvor branden er.

Materialeliste

- En brødrister (flad type)
- Sæbeboble-blanding færdig-blandet eller
- Sæbeboble-blanding:
1 l vand
½ dl opvaske-middel
½ dl glycerin
- En skål
- Boblejern (til at lave sæbebobler med) eller piberensere, som let kan bøjes.

BRANDEN OG DE VOKSNE

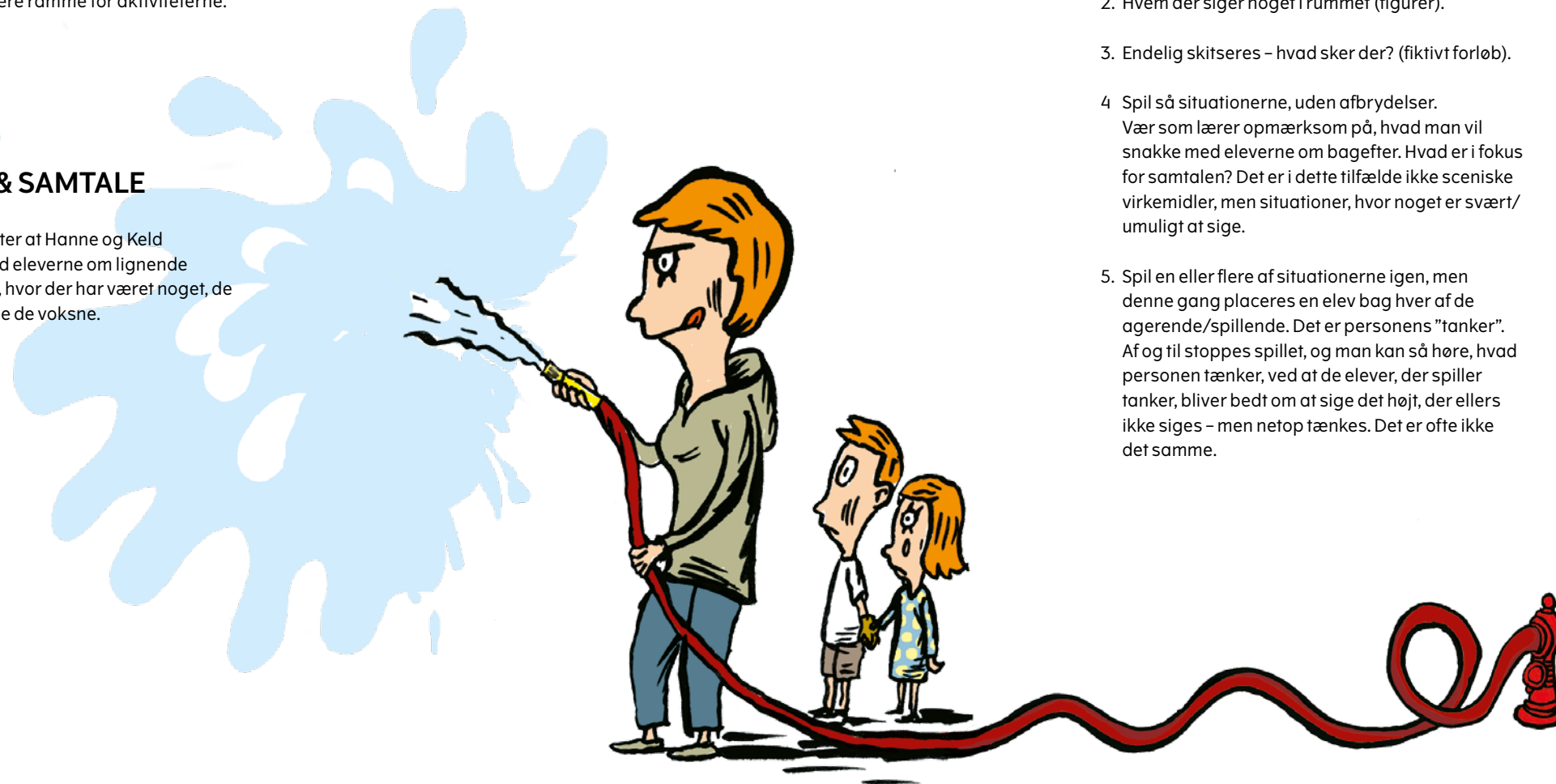
FORMÅL

At eleverne lærer, hvornår de skal kontakte en voksen og bliver fortrolige med at gøre det, selv når de tror, at de har gjort noget forkert. Side 19 til 29 i bogen **Da legehuset brændte** er den primære ramme for aktiviteterne.

AKTIVITET 8

OPLÆSNING & SAMTALE

Ud fra hvad der sker, efter at Hanne og Keld har hentet mor – tal med eleverne om lignende situationer. Situationer, hvor der har været noget, de var bange for at fortælle de voksne.

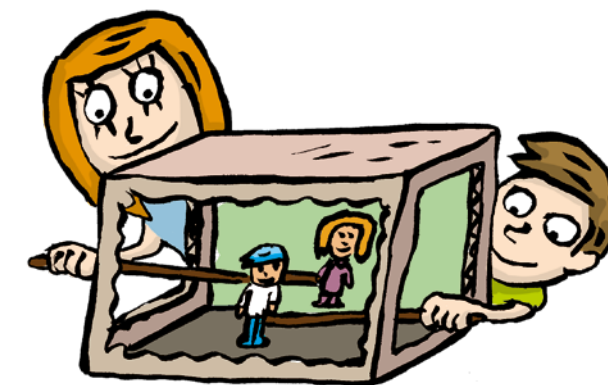
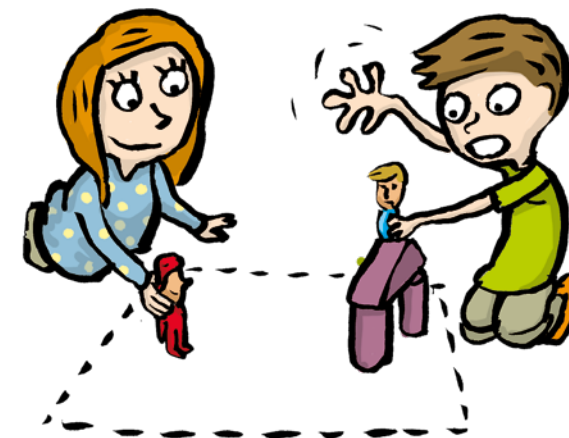
AKTIVITET 8B

BEVÆGELSESAKTIVITET: DRAMATISERING

Udvælg enkelte af de situationer, eleverne fortæller om, og dramatiser dem.

Lav aftale om:

1. Hvor er vi henne? (fiktivt rum).
2. Hvem der siger noget i rummet (figurer).
3. Endelig skitseres – hvad sker der? (fiktivt forløb).
4. Spil så situationerne, uden afbrydelser.
Vær som lærer opmærksom på, hvad man vil snakke med eleverne om bagefter. Hvad er i fokus for samtalen? Det er i dette tilfælde ikke sceniske virkemidler, men situationer, hvor noget er svært/umuligt at sige.
5. Spil en eller flere af situationerne igen, men denne gang placeres en elev bag hver af de agerende/spillende. Det er personens "tanker". Af og til stoppes spillet, og man kan så høre, hvad personen tænker, ved at de elever, der spiller tanker, bliver bedt om at sige det højt, der ellers ikke siges – men netop tænkes. Det er ofte ikke det samme.

AKTIVITET 9

SAMTALE & ROLLESPIL: BESKRIV SITUATIONER I EN TELEFON

På baggrund af dramatiseringerne diskuteres kernebudskabet "Børn skal stole på, at voksne vil hjælpe, og ikke skælde ud, i tilfælde af brand".

Forslag 1

Tal med eleverne om, at nu leger vi, at der er sket noget - lad evt. børnene bestemme, hvad det er; f.eks. en vase er knaldet, eller fuglen er sluppet ud af buret.

- Én eller flere elever skal nu beskrive i telefonen for mor eller far, hvad der er sket. Læreren skal spille den voksne.
- Sid på stole et stykke fra hinanden og anvend en telefon som rekvirit.
- Snak om den dramatiserede situation.

Forslag 2

En elev tager telefonen og skal nu beskrive klasseværelset til "én", som aldrig har været der før.

AKTIVITET 9B

SAMTALE

Hvad kunne Keld og Hanne have gjort?

Tal med eleverne om

- Hvad Keld og Hanne kunne gøre, hvis deres mor ikke var i nærheden (s.19-21 i bogen).
- Hvordan man taler i telefon/mobil: Med vennerne, med far/mor, med nogen man ikke kender.
- Introducer, hvad det indebærer at ringe til 1-1-2.
- Træn evt. elevernes evne til at huske deres adresser.
- Det er gratis at ringe 1-1-2.

AKTIVITET 10

SAMTALE & ROLLESPIL: AT ALARMERE

Hvordan alarmerer man brandvæsenet?
Denne aktivitet går ud på, at eleven skal tale med alarmcentralen.

Når man ringer 1-1-2, bliver man spurgt om

- Hvor det brænder (adressen)
- Hvor man ringer fra (telefonnummer)
- Hvordan det brænder (røg på trappen eller flammer i lokalet)
- Hvem som er til stede (antal og om det er voksne eller børn)

Øv det først med en elev og læreren foran de andre elever, og lad så eleverne øve med hinanden to-og-to: Eleverne skal sidde på hver sin side af en skærm (eller en bog/mappe) – den ene skal være alarmcentralen.

Eksempel på drejebog

1. Eleven trykker 1-1-2
2. AC: "Alarmcentralen"
3. Eleven siger noget
4. AC: "Prøv at tag det roligt. Hvad er det, der brænder, hvor er det, det brænder?"
5. Eleven: .....
6. AC: "Hvor er du, hvor ringer du fra?"
7. Eleven: "adressen"
8. AC: Stiller spørgsmål om, hvordan det brænder, at døren skal lukkes, og at brandvæsenet er på vej. Hvis man ikke kan forlade huset eller lejligheden, skal man stå i et vindue ud til gaden, så brandvæsenet kan se en.

AKTIVITET 11

SAMTALE: OPSUMMERING

I den resumerende samtale er det vigtigt, at eleverne forstår, at de skal tilkalde en voksen, hvis det brænder, og at de skal stole på, at de voksne først og fremmest vil hjælpe. Hvis der ikke er voksne i nærheden, skal børnene redde sig selv og ringe 1-1-2.

